

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN EBEVEYNLERİNİN OKUMA TUTUMLARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Hamza AYDOĞDU¹, Neşe KARA ÖZKAN²

1 Dr. (Vali), Aksaray Valiliği, Aksaray, hamza.aydogdu@icisleri.gov.tr, ORCID: 0000-0002-7363-7542.

2 Dr. (Öğretmen), Aksaray İl Millî Eğitim Müdürlüğü ARGE Birimi, Aksaray, ns_kr@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-7639-9773.

Geliş Tarihi: 08.03.2021 Kabul Tarihi: 05.04.2021 DOI: 10.37669/milliegitim.892911

Öz: Lise öğrencilerinin ebeveynlerinin okuma tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelendiği bu araştırma ilişkisel tarama modelindedir. Araştırmanın evreni, Aksaray ili Merkez ilçesindeki Şehit Pilot Hamza Gümüşsoy Fen Lisesi ile Abdülhamit Han Fen Lisesinde öğrenim gören öğrencilerden ve onların ebeveynlerinden oluşmaktadır. Basit seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılan araştırmaya 289 veli dâhil edilmiştir. Veri toplama aracı olarak Çelik ve Kızılaslan Tunçer (2020) tarafından geliştirilen “Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği” ile “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Verilerin analizinde t Testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Pearson Korelasyon Katsayısı testleri uygulanmıştır. Sonuç olarak ebeveynlerin okuma tutumlarının düşük olduğu, ebeveynlerin okuma tutumlarının yaşlarına ve cinsiyetlerine bağlı olarak değişkenlik göstermediği belirlenmiştir. Bunlar dışında ebeveynlerin okuma tutumları öğrenim durumları, aylık gelirleri ve mesleklerine göre farklılık gösterirken; bu tutumlar ile öğrencilerin LGS başarıları arasında düşük düzeyde pozitif yönde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ebeveyn, anne-baba, okuma tutumu, okuma alışkanlığı, LGS başarıları

AN INVESTIGATION OF THE READING ATTITUDE OF HIGH SCHOOL STUDENTS' PARENTS IN TERMS OF VARIOUS VARIABLES

Abstract:

This research, which examines the reading attitudes of high school students' parents in terms of various variables, is in the relational survey model. The population of the study consists of the students studying at Şehit Pilot Hamza Gümüşsoy Science High School and Abdülhamit Han Science High School in Aksaray city Merkez district and their parents. 289 parents were included in the study using simple random sampling method. "Attitude towards Reading Scale" developed by Çelik and Kızılaslan Tunçer (2020) and "Personal Information Form" were used as data collection tools. In the analysis of the data, t test, one-way analysis of variance (ANOVA), Pearson Correlation Coefficient tests were used. As a result, it was determined that parents' reading attitudes are low and parents' reading attitudes do not vary depending on their age and gender. Apart from these, while parents' reading attitudes differ according to their education level, monthly income and profession; It was concluded that there is a low level positive relationship between these attitudes and students' LGS achievements.

Keywords: Parents, parents' reading attitude, reading habit, LGS success.

Giriş

Okuma, insanların içinde bulunduğu ortamdaki yaşananları öğrenmek, yakın ve uzak çevresindeki gelişmelerden haberdar olmak ya da alan bilgisi edinmek gibi öğrenme odaklı olmasının yanı sıra zamanı değerlendirmek, hoşça vakit geçirmek gibi bir etkinlik olarak da görülebilir. Amaç her ne olursa olsun okumanın temelinde bir ihtiyaç vardır. Bu, öğrenci için bir ödev, araştırmacı için kavrama ya da biletini okuyan bir yolcu için öğrenme ihtiyacını karşılamak olabilir. Bireyin okumayı zorunluluklar dışında hayatının bir parçası hâline getirebilmek için okuma kültürüne sahip olması gerekir. Bunun için de kendi isteği ile okuması ve okumaya yönelik olumlu algısının bulunması önemlidir.

Okuma, insanoğlunun kendi varlığının bilincinde olarak kendini gerçekleştirmek amacıyla yapabileceklerini hissettiren özel bir eylemdir. Okuyucu da amacı ne olursa olsun keyif almak, eğlenmek, dinlenmek, zamanını kaliteli bir şekilde değerlendirmek, hayatı anlamak ve onun hakkında bir birikim oluşmasını sağlamak, ilgi alanına giren konular hakkında düşünce dünyasını zenginleştirmek için kitaba başvurur (Aytaç, 2001:1).

Okuma alışkanlığı, kişinin okumayı gereksinim olarak hissetmesi ve düzenli bir şekilde hayatında yer vermesidir. Bu alışkanlık resmî eğitimle kazandırılır. Bu eğitimle kişilerin kitap okuma alışkanlığı kazanmaları ilerleyen yaşlarda kazanmalarından çok daha kolay ve kalıcıdır, aksi hâlde bu kazanım çok daha güçleşmektedir (Devrimci, 1993). Okuma, eğitim sürecinde bireye kazandırılması hedeflenen önemli bir alışkanlıktır. Kişinin içinde doğup büyüdüğü dünyayı tanuması ve özümsemesi açısından da okuma alışkanlığının kazandırılması oldukça önemlidir (Gömleksiz, 2004: 2). Okuma bir çeşit alışkanlıktır, ancak okumanın bir alışkanlık hâlini alması güç bir süreçtir (Özdemir, 1983: 65-66). Okuma alışkanlığının kazanılmasında eğitim sürecinin etkili olmasının yanında çocuğun yetiştiği aile ortamının da oldukça büyük etkisi vardır. Çünkü bireyin doğduğu andan itibaren içinde bulunduğu çevrenin etkisi altındadır. Dünyaya adım attığı ilk günden anne-babasını görür, rol model olarak onları kendine örnek alır. Ailenin yaşam biçimi çocuğun da davranışlarını şekillendirir. Dolayısıyla kitap okuma alışkanlığı bulunan ebeveynlerin çocukları küçük yaşlarda kitapla tanışmış olacağından okuma zevkini tatmış olurlar ve bunun da alışkanlığa dönüşmesi kolaylaşır. Temeli evde atılarak çocuğun hayatına giren okuma alışkanlığı, okuldaki etkinliklerle de desteklenirse pekişir ve kalıcı olur. Böylelikle zaman içerisinde okumaya yönelik bir ilgi alanı oluşur ve okumaktan keyif aldığı kitaplar konusunda seçici davranır. Ayyıldız, Bozkurt ve Canlı'ya (2006) göre kişinin ders kitapları dışında kendi tercihi ile devam ettirdiği okuma eylemleri onun okuma kültürünün yerleşmiş olması hakkında bir fikir edinmek için yol gösterici olabilir. Çünkü okuma kültürünün oluşturulmasında okunanların türleri ve edebî değerinin etkisi vardır.

Okumanın alışkanlığının oluşması için her şeyden önce bireyin okumaktan keyif alması gerekmektedir. Bu, kişinin okumaya karşı olumlu tutum geliştirmesiyle mümkündür. Kişinin herhangi bir konu ya da duruma ilişkin tutumu ne kadar yüksek olursa, o durum veya konuya yönelik kazanımlara da o kadar kolay ulaşabilir (Can, Deniz ve Çeçen, 2016). Hem bireysel hem de toplumsal açıdan önemli görülen okuma, bireysel bir etkinlik olmasının yanı sıra sonuçlarıyla doğrudan toplumu etkilemektedir (Tepebaşı, 1998: 725). Okuma alışkanlığının bir medeniyet göstergesi olduğu düşünüldüğünde okuyan bireyler medeni bir toplumu oluşturur. Okuma her ne kadar yalnız bir etkinlik gibi görülse de, okuyucuya bilgi aktarmasının yanı sıra uzun süreli eğitici yönüyle de onların olaylara ve durumlara farklı bakış açıları kazanmasını olanak verirken dolaylı olarak kişisel gelişimlerinin tamamlanmasında da etkilidir. Okuyan toplumlarda bireylerin medeniyetin bir gereği olarak birbirlerine karşı daha hoşgörülü, saygılı ve duyarlı olduğunu söylemek mümkündür. Sangkaeo'ya (1999) göre okuma, teknolojik gelişmelerle değişen dünyada karşılaşılan yeni bilgilerin öğrenilmesinde ve sorunların çözümünde etkilidir. Okumanın bu olumlu etkisinin bilinmesine rağmen ona yeterli ilgi gösterilmemektedir. Uygur toplumların medeniyet seviyelerinde okuma alışkanlığının önemli bir payı vardır. Bilimsel ve teknolojik açıdan ilerlemiş pekçok ülkede okuma oranları da oldukça yüksektir (Arslan, Çelik ve Çelik, 2009). Bilgi birikiminin hızlı artması ile teknolojik gelişmelerin insan

hayatında zorunlu olarak değişimleri gerektirmesi sonucu, yaşam boyu öğrenme daha da önemli hâle gelmektedir. Yaşam boyu öğrenebilme becerisi ile okuma alışkanlığı birbiri ile ilişkilidir (Bozpolat, 2010).

Bağcı'ya (2007) göre tutum, yaşantılar sonucunda bir durum, varlık ya da kişiye yönelik bir tavır sergilemektir. Bunda kişilik özellikleri, kültürel ortam, sahip olunan bilginin payı vardır. Burada dikkat çeken durumla ilgili olumlu ya da olumsuz davranış sergilemek bireyin tutumuyla ilgilidir. Okuma tutumunda da bireyin okumaya yönelik olarak yaşantıları ve onun çevresi etkilidir. Okumaya yönelik olumlu ya da olumsuz bir tutuma sahip olmak sözü edildiği gibi, bir süreç sonucunda gerçekleşmektedir.

Okuma tutumu ile ilgili olarak yapılan alan araştırmasında çoğunlukla çeşitli kademelerde eğitim gören öğrencilerin okuma tutumlarının incelendiği görülmektedir. Buna göre Ateş, Çetinkaya ve Yıldırım (2012), Şahin Taşkın ve Esen Aygün (2017), Özdemir ve Şerbetçi (2018) ve Kuşdemir (2019), Deveci (2019) ilkökul öğrencilerinin okuma tutumları; Sallabaş (2008), Başaran ve Ateş (2009), Balcı, Uyar ve Büyükkiz (2012), Mete (2012), Durualp, Durualp ve Çiçekçioğlu (2013), Erdoğan Gür, Demir (2016), Can, Deniz ve Çeçen (2016) ortaokul öğrencilerinin okuma tutumları; Akkaya ve Özdemir (2013) ile Çeçen ve Deniz (2015) lise öğrencilerinin okuma tutumları ile ilgili araştırma yaptıkları görülmüştür. Bunlar dışında Özbay, Bağcı ve Uyar (2008), Temizkan ve Sallabaş (2009), Arslan, Çelik ve Çelik (2009), Bozpolat (2010), Batur, Gülveren ve Bek (2010), Yılmaz ve Benli (2010), Arı ve Demir (2013), Çetinkaya Edizer (2014), Çetin (2015), Akbaba (2017) ile Tekşan ve Çinpolat (2018) üniversite öğrencilerinin okuma tutumları üzerinde araştırma yapmışlardır. Bazı çalışmalarda velilerin de araştırmaya dâhil edildiği görülmektedir. Öztürk ve Aksoy (2016) ilköğretim öğrencilerinin okuma alışkanlığına ilişkin veli görüşlerine yer verirken Yıldız (2016) ve Ercik (2016) çocukların akademik başarılarında ailenin etkisini araştırmışlardır. Yılmaz (2004) ve Alpoğuz (2014) öğrencilerin okuma alışkanlıkları üzerinde anne-babaların etkisini araştırmışlardır. Çelik ve Kızılaslan Tunçer'in (2020) araştırmasında da ailenin okuma tutumlarının öğrencilerin Türkçe akademik başarısı üzerindeki etkili olduğu görülmüştür. Yapılan araştırmalarda anne-babaların okuma tutumlarının ülke genelinde yapılan bir sınavda öğrenci başarısına etkisinin olup olmadığının incelenmediği görülmüştür. Bu araştırma ile öğrencilerin merkezî sınavda gösterdikleri akademik (LGS) başarı ile ebeveynlerinin okuma tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesiyle bu eksikliğin giderileceği düşünülmüştür.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, lise öğrencilerinin ebeveynlerinin okumaya yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Bu doğrultuda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Ebeveynlerin okumaya yönelik tutumları nasıldır?
2. Ebeveynlerin okuma tutumları ile cinsiyetleri arasında bir ilişki var mıdır?
3. Ebeveynlerin okuma tutumları ile yaşları arasında bir ilişki var mıdır?
4. Ebeveynlerin okuma tutumları ile öğrenim durumlarına arasında bir ilişki var mıdır?
5. Ebeveynlerin okuma tutumları ile aylık gelirleri arasında bir ilişki var mıdır?
6. Ebeveynlerin okuma tutumları ile meslekleri arasında bir ilişki var mıdır?
7. Ebeveynlerin okuma tutumları ile öğrencilerin LGS başarıları arasında ilişki var mıdır?

Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, evren - örneklem, veri toplama aracı ve analizi ile geçerlik-güvenirlik çalışmalarına yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Araştırmanın modeli tarama modellerinden ilişkisel tarama modelidir. İki veya daha fazla değişken arasında bir değişim olup olmadığını, değişim varsa seviyesini tespit etmeyi hedefleyen araştırma modeli ilişkisel tarama modeli olarak tanımlanmaktadır (Karasar, 2016: 114). Bu model kullanılarak yapılan araştırmalarda evrenin özelliklerini veya görüşlerini belirlemek için geniş bir örneklem kümesi seçilmektedir (Fraenkel ve Wallen, 2006). Bu araştırmada ebeveynlerin okuma tutumları ile öğrencilerin LGS başarıları arasında bir ilişkinin olup olmadığını incelediği için ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, Aksaray ili Merkez ilçesindeki Şehit Pilot Hamza Gümüşsoy Fen Lisesi ile Abdülhamit Han Fen Lisesinde öğrenim gören öğrenciler ve onların ebeveynlerinden oluşmaktadır. Araştırmada LGS’de aldıkları puanlarla akademik başarıları yüksek öğrenciler olmalarından dolayı evren ve örneklem olarak Fen Liselerinin öğrencileri ve ebeveynleri seçilmiştir. Örneklem yöntemi olarak, seçkisiz örnekleme yöntemleri arasında basit seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Örnekleme birimlerinin her birine eşit eşit seçilme olasılığı vererek seçilen birimlerin örnekleme alındığı yöntem basit seçkisiz örnekleme yöntemi olarak adlandırılır (Büyüköztürk vd., 2013: 85). Bütün bireylerin seçilme olasılığının aynı olması ve bir bireyin seçiminin diğerlerinin seçimini etkilememesinden dolayı basit seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Veri toplama araçlarını eksiksiz dolduran 289 ebeveyn araştırmaya dâhil edilmiştir. Ayrıca araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur. Örneklem ile ilgili ayrıntılı bilgiler Tablo 1’de sunulmuştur:

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

<i>CİNSİYET</i>	<i>YÜZDE</i>	<i>SIKLIK</i>
Kadın	% 47	136
Erkek	% 53	152
<i>YAŞ</i>		
30-40	% 27,3	78
41-50	% 60	173
51-60	% 12,7	39
<i>MESLEK</i>		
Memur	% 50,5	45
Esnaf	% 7,3	20
Çiftçi	% 2,9	9
Serbest Meslek	% 39,3	115
<i>AYLIK GELİR (TL)</i>		
0-2000	% 9,8	28
2001-4000	% 24,8	72
4001-6000	% 30,4	86
6001-8000	% 14,6	43
8001-10000	% 13,7	40
10000-.....	% 6,7	20
<i>ÖĞRENİM DURUMU</i>		
İlkokul	% 13,7	40
Ortaokul	% 6	17
Lise	% 27,6	22
Lisans	% 46	132
Lisansüstü	% 6,7	78
<i>ÖĞRENCİNİN SINIF DÜZEYİ</i>		
9. Sınıf	% 49,8	144
10. Sınıf	% 18,4	53
11. Sınıf	% 21	60
12. Sınıf	% 10,8	32

Verilerin Toplanması ve Veri Toplama Araçları

Araştırmaya başlamadan önce 18.12.2020 tarihinde Aksaray Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulundan 2020/13-103 numaralı izin alınmıştır. Araştırmanın veri toplama aracı, ebeveynlerin okuma tutumlarını belirlemek için “Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği” ile ebeveynlerin demografik özelliklerini tespit etmek amacıyla “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Bu form ile katılımcıların cinsiyeti, yaş aralığı, aylık geliri, öğrenim durumu ve öğrencilerin sınıf düzeyi ile LGS puanı hakkındaki bilgiler toplanmıştır.

Araştırmanın uygulanması için okumaya yönelik tutum ölçeği Aksaray İl Millî Eğitim Müdürlüğünden izin alınan Şehit Pilot Hamza Gümüşsoy Fen Lisesi ve Abdülhamit Han Fen Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin ebeveynlerine internet üzerinden gönderilmiştir. Uygulamaya 02.01.2021 tarihinde başlanmış ve ölçeğin doldurulması için ebeveynlere bir hafta süre tanınmıştır. Veri toplama araçlarını eksiksiz ve doğru şekilde dolduran 289 ebeveynin cevapları araştırmaya alınmıştır.

Araştırmada ebeveynlerin okumaya yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla Çelik ve Kızılaslan Tunçer (2020) tarafından geliştirilen ölçek kullanılmıştır. Bu ölçek 8’i olumsuz 35 maddeden oluşmaktadır. Ölçek 4 faktörden oluşan ve beşli likert türündedir. Buna göre tamamen katılıyorum 5, katılıyorum 4, kararsızım 3, katılmıyorum 2, kesinlikle katılmıyorum 1 şeklinde puanlanmıştır. Öleekten alınacak en yüksek puan 175, en düşük puan 35’tir. Kişisel bilgi formunda da ebeveynlerin cinsiyet, yaş, öğrenim durumu, meslek, aylık geliri ve çocuklarının LGS puanlarını belirtmeleri istenmiştir.

Geçerlik ve Güvenirlilik

Çelik ve Kızılaslan Tunçer (2020) tarafından geliştirilen ölçeğin kapsam geçerliği uzman görüşlerine başvurularak gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Yapı geçerliğini belirlemek için ise açımlayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Verilerin faktör analizine uygunluğunu belirlemek için Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) testi yapılmıştır. Buna göre KMO değerinin 0.894 olduğu ve Barlett’s testinin anlamlı sonuç verdiği belirlenmiştir. Maddelerin ortak faktör varyansları 0.498 ile 0.744 arasında değer almaktadır. Bu durum maddelerin ortak faktör varyanslarının yüksek değerde bulunduğunu göstermektedir. Yapılan faktör analizi ile ölçeğin 4 faktörden (veli-kitap ilişkisi tutumu, kitap okumanın yararlarına ilişkin tutum, çocuğu motive etmeye ilişkin tutum ve kitap okuma alışkanlığına ilişkin tutum) oluştuğu ve toplam varyansın %48.228’ini açıkladığı görülmüştür. Ölçeğin güvenilirliğinin ortaya konması için yapılan analiz sonucunda Cronbach Alpha katsayısı 0.80 olarak bulunmuştur. Yapılan analizlere göre 0-57 puanlar arası düşük, 58-114 puanlar arası orta ve 115-175 puanlar arası yüksek olarak belirlenmiştir (Çelik ve Kızılaslan Tunçer, 2020). Bu araştırmada ölçek toplam puanlarından elde edilen veriler analiz edilmiş ve Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0.831 olarak tespit edilmiştir. Genel olarak Cronbach Alfa .70 ve fazlası olan ölçeklerin

güvenilir kabul edilmesinden hareketle (Büyükoztürk, 2013: 183) ölçeğin güvenilir olduğunu söylemek mümkündür.

Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri, SPSS (Statistical Package For Social Sciences) paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. İki değişken arasındaki ilişkiyi ölçmek için (Ebeveynlerin cinsiyetleri ve okuma tutumları arasındaki ilişki) t-testi uygulanırken, ikiden fazla değişken arasındaki anlamlılığı ölçmek için (Ebeveynlerin yaşları, öğrenim durumları, aylık gelirleri ve meslekleri ile okuma tutumları arasındaki ilişkilerde) ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Ayrıca öğrencilerin LGS başarıları ile ebeveynlerinin okuma tutumları arasındaki ilişkiyi incelemek için de Pearson Korelasyon Katsayısı Testi de uygulanmıştır. Kişisel Bilgi Formu ile ulaşılan verilerin analizinde ise yüzde ve frekans kullanılmıştır. Korelasyon düzeyinde Cohen (1988) tarafından tespit edilen aralıklar esas alınmış ve ona göre yorumlanmıştır. Buna göre 0.10-0.29 düşük, 0.30-0.49 orta ve 0.50-1.00 yüksek düzeyde ilişki göstermektedir.

Bulgular

Bu bölümde problem cümleleri esas alınarak, lise öğrencilerinin ebeveynlerinin okuma tutumlarının çeşitli değişkenlere göre incelendiği araştırmada elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Ebeveynlerin Okumaya Yönelik Tutumları

Araştırmanın birinci problem cümlesi “Ebeveynlerin okuma tutumları ne düzeydedir?” sorusudur. Ebeveynlerin okuma tutumlarıyla ilgili olarak yapılan araştırmada elde edilen bulgular Tablo 2’de sunulmuştur:

Tablo 2. Ebeveynlerin Okuma Tutumları Düzeyi

	Ortalama	Standart sapma	Mod	Varyans
Veli - Kitap İlişkisi İle İlgili Tutum	16,07	6,87	7	47,25
Kitap Okumanın Yararlarına İlişkin Tutum	26,39	6,38	28	40,81
Çocuğunu Okumaya Motive Etmeye İlişkin Tutum	25,23	6,41	30	41,20
Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum	23,93	8,71	21	76,01
Ebeveynlerin Okuma Tutumları	22,91	8,22	7	67,57

Yapılan ölçme sonuçları faktör bazında değerlendirildiğinde “Veli-kitap ilişkisi ile ilgili tutum” ortalamalarının (16,06574) da düşük, “Kitap okumanın yararlarına ilişkin

tutum” ortalamalarının (26,39792) düşük, “Çocuğunu motive etmeye ilişkin tutum” ortalamalarının (25,23875) düşük, “Kitap okuma alışkanlığına ilişkin tutum” ortalamalarında ebeveynlerin tutum düzeylerinin (23,9) düşük düzeyde olduğu görülmektedir. Anketin genelinden elde edilen toplam ortalama 22,9 olduğundan ebeveynlerin okumaya yönelik tutumlarının düşük düzeyde olduğunu söylemek mümkündür.

Ebeveynlerin Cinsiyetleri ile Okuma Tutumları Arasındaki İlişki

Araştırmanın ikinci problem cümlesi “Ebeveynlerin okuma tutumları cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır?” sorusudur. Ebeveynlerin cinsiyetleri ile okuma tutumları arasındaki ilişkiye yönelik bulgular Tablo 3’te sunulmuştur:

Tablo 3. Ebeveynlerin Cinsiyetleri ile Okuma Tutumlarına İlişkin t Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata Ortalaması	P
Veli - Kitap İlişkisi İle İlgili Tutum	Kadın	135	3,1370	1,12933	,09720	,035*
	Erkek	154	2,8653	1,04108	,08389	
Kitap Okumanın Yararlarına İlişkin Tutum	Kadın	135	3,8328	,90965	,07829	,283
	Erkek	154	3,7171	,91487	,07372	
Çocuğunu Okumaya Motive Etmeye İlişkin Tutum	Kadın	135	3,6370	,91336	,07861	,585
	Erkek	154	3,5779	,92226	,07432	
Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum	Kadın	135	2,0889	,91371	,07864	,001*
	Erkek	154	2,4759	1,00685	,08113	
Ebeveynlerin Okuma Tutumları	Kadın	135	3,1727	,54799	,04716	,713
	Erkek	154	3,1489	,54664	,04405	

p = 0,35<0,05 ve p = 0.001<0,05

Araştırmaya 135 kadın, 154 erkek ebeveyn katılmıştır. Yukarıdaki tabloda yer alan verilere göre birinci faktörde (Veli-kitap ilişkisi ile ilgili tutum) p=0,35<0,05 ve dördüncü faktörde (Kitap okuma alışkanlığına ilişkin tutum) p=0.001<0,05 olduğundan yalnız bu faktörlerde kadınlar ve erkekler arasında farklılıklar vardır. Buna göre kitap okuma alışkanlığına ilişkin tutum erkeklerin lehine iken, veli-kitap ilişkisi ile ilgili tutum kadınların lehinedir. Ölçeğin geneline bakıldığında ise p=0,713>0,05 olduğundan ebeveynlerin okuma tutumlarının cinsiyetlere göre bir farklılık göstermediğini söylemek mümkündür.

Ebeveynlerin Yaşları ile Okuma Tutumları Arasındaki İlişki

Araştırmanın üçüncü problem cümlesi “Ebeveynlerin okuma tutumları yaşlarına göre farklılaşmakta mıdır?” sorusudur. Ebeveynlerin yaşları ile okuma tutumları arasındaki ilişkiye yönelik bulgular Tablo 4’te sunulmuştur:

Tablo 4. Ebeveynlerin Yaşları ile Okuma Tutumlarına İlişkin Anova Testi Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
Veli - Kitap İlişkisi İle İlgili Tutum	Gruplar arası	1,111	2	,556	,466	,628
	Gruplar içi	340,933	286	1,192		
	Toplam	342,045	288			
Kitap Okumanın Yararlarına İlişkin Tutum	Gruplar arası	,921	2	,460	,551	,577
	Gruplar içi	238,982	286	,836		
	Toplam	239,903	288			
Çocuğunu Okumaya Motive Etmeye İlişkin Tutum	Gruplar arası	,122	2	,061	,072	,930
	Gruplar içi	242,052	286	,846		
	Toplam	242,174	288			
Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum	Gruplar arası	1,158	2	,579	,599	,550
	Gruplar içi	276,592	286	,967		
	Toplam	277,750	288			
Ebeveynlerin Okuma Tutumları	Gruplar arası	,085	2	,042	,141	,868
	Gruplar içi	85,913	286	,300		
	Toplam	85,998	288			

Yukarıdaki tablo incelendiğinde ebeveynlerin yaşlarına göre veli-kitap ilişkisiyle ilgili tutumları ($p=0,628>0,05$), kitap okumanın yararlarına ilişkin tutumları ($p=0,577>0,05$), çocuğunu okumaya motive etmeye ilişkin tutumları ($p=0,930>0,05$), kitap okuma alışkanlığına ilişkin tutumları ($p=0,550>0,05$) ve ölçeğin tamamına yönelik olarak okuma tutumlarında ($p=868>0,05$) p değerleri 0,05’ten büyük olduğu için yaşlarına göre bir farklılık bulunmamaktadır. Başka bir deyişle ebeveynlerin okuma tutumları yaşlarına bağlı olarak değişkenlik göstermemektedir.

Ebeveynlerin Öğrenim Durumları ile Okuma Tutumları Arasındaki İlişki

Araştırmanın dördüncü problem cümlesi “Ebeveynlerin okuma tutumları öğrenim durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?” sorusudur. Ebeveynlerin öğrenim durumları ile okuma tutumları arasındaki ilişkiye yönelik bulgular Tablo 5’te sunulmuştur:

Tablo 5. Ebeveynlerin Öğrenim Durumları ile Okuma Tutumlarına İlişkin Anova Testi Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Veli - Kitap İlişkisi İle İlgili Tutum	Gruplar arası	24,838	4			
	Gruplar içi	317,207	284	6,209	5,559	,000*
	Toplam	342,045	288	1,117		
Kitap Okumanın Yararlarına İlişkin Tutum	Gruplar arası	18,921	4			
	Gruplar içi	220,982	284	4,730	6,079	,000*
	Toplam	239,903	288	,778		
Çocuğunu Okumaya Motive Etmeye İlişkin Tutum	Gruplar arası	8,737	4			
	Gruplar içi	233,437	284	2,184	2,657	,033*
	Toplam	242,174	288	,822		
Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum	Gruplar arası	29,972	4			
	Gruplar içi	247,778	284	7,493	8,589	,000*
	Toplam	277,750	288	,872		
Ebeveynlerin Okuma Tutumları	Gruplar arası	3,234	4			
	Gruplar içi	82,764	284	,808	2,774	,027*
	Toplam	85,998	288	,291		

p = 0,000 - 0,033 – 0,027 < 0,05

Yukarıdaki tablo incelendiğinde bütün faktörlerde ve dolayısıyla ölçeğin tamamında $p < 0,05$ olduğundan ebeveynlerin okuma tutumları öğrenim durumlarına göre farklılık göstermektedir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için LSD Testi uygulanmıştır. Bu testten elde edilen sonuçlar şunlardır:

Veli-Kitap İlişkisi Tutumu: İlkokul ve lise mezunlarının veli-kitap ilişkisi tutumu, lisans ve yüksek lisans mezunlarından daha düşük iken; lisans mezunları ilkököl ve lise mezunlarından daha olumlu bir tutum sergilemektedirler. Ayrıca yüksek lisans mezunlarının ilkököl ve lise mezunlarına göre veli-kitap ilişkisinde daha olumlu tutum sergilemektedirler.

Kitap Okumanın Yararlarına İlişkin Tutum: Lisans mezunları ilkököl ve lise mezunlarına göre daha olumlu tutum sergilerken; yüksek lisans mezunları da okumanın yararlarına yönelik olarak ilkököl ve lise mezunlarına göre daha olumlu tutum sergilemektedirler.

Çocuğunu Okumaya Motive Etmeye İlişkin Tutum: Çocuklarını okumaya motive etmeye ilişkin tutumdaki farklılık ortaokul ve lise mezunlarına göre lisans mezunlarının lehineyken; ortaokul mezunlarına göre de yüksek lisans mezunları lehinedir.

Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum: İlkokul mezunları, kitap okuma alışkanlığına yönelik olarak diğer tüm öğrenim kademesi mezunlarından daha olumsuz tutum sergilemektedirler. Lisans mezunları kitap okuma alışkanlığına yönelik olarak ilkokul, lise ve yüksek lisans mezunlarından; yüksek lisans mezunları da ilkokul mezunlarından da göre daha olumlu tutum sergilemektedirler.

Ebeveynlerin Okuma Tutumu: Ebeveynlerin okuma tutumları öğrenim durumlarına göre incelendiğinde ilkokul ve ortaokul mezunu ebeveynlerin tutumlarının lisansüstü eğitimi mezunu olanların tutumlarından daha düşük iken; lisans mezunlarının okuma tutumu lise mezunlarından, lisansüstü mezunlarının okuma tutumu da ilkokul, ortaokul ve lise mezunlarından daha yüksektir.

Ebeveynlerin Aylık Gelirleri ile Okuma Tutumları Arasındaki İlişki

Araştırmanın beşinci problem cümlesi “Ebeveynlerin okuma tutumları aylık gelirlerine göre farklılaşmakta mıdır?” sorusudur. Ebeveynlerin öğrenim durumları ile okuma tutumları arasındaki ilişkiye yönelik bulgular Tablo 6’da sunulmuştur:

Tablo 6. Ebeveynlerin Aylık Gelirleri ile Okuma Tutumlarına İlişkin Anova Testi Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
Veli - Kitap İlişkisi İle İlgili Tutum	Gruplar arası	24,842	5	4,968 1,121	4,433	,001*
	Gruplar içi	317,203	283			
	Toplam	342,045	288			
Kitap Okumanın Yararlarına İlişkin Tutum	Gruplar arası	19,463	5	3,893 ,779	4,997	,000*
	Gruplar içi	220,440	283			
	Toplam	239,903	288			
Çocuğunu Okumaya Motive Etmeye İlişkin Tutum	Gruplar arası	8,972	5	1,794 ,824	2,178	,057
	Gruplar içi	233,202	283			
	Toplam	242,174	288			
Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum	Gruplar arası	21,032	5	4,206 ,907	4,637	,000*
	Gruplar içi	256,718	283			
	Toplam	277,750	288			
Ebeveynlerin Okuma Tutumları	Gruplar arası	4,058	5	,812 ,290	2,803	,017*
	Gruplar içi	81,940	283			
	Toplam	85,998	288			

p = 0,001 – 0,000 – 0,017 < 0,05

Yukarıdaki tablo incelendiğinde bütün faktörlerde ve dolayısıyla ölçeğin tamamında $p < 0,05$ olduğundan ebeveynlerin okuma tutumları aylık gelirlerine göre farklılık göstermektedir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için LSD Testi uygulanmıştır. Bu testte ulaşılan sonuçlar şunlardır:

Veli-Kitap İlişkisi Tutumu: Aylık geliri 0-2000 TL olan ebeveynlerin veli-kitap ilişkisine yönelik tutumları, aylık geliri 4001-6000 TL, 6001-8000 TL, 8001-10.000 TL ve 10.000-... TL olanlardan daha düşüktür.

Kitap Okumanın Yararlarına İlişkin Tutum: Aylık geliri 0-2000 TL olan ebeveynlerin kitap okumanın yararlarına ilişkin tutumları diğer bütün gruplardan daha düşüktür. Dolayısıyla aylık gelirin 2000 TL'nin altında olmasının kitap okumanın yararlarına ilişkin tutumda oldukça etkili olduğu görülmektedir.

Çocuğunu Okumaya Motive Etmeye İlişkin Tutum: Aylık geliri 0-2000 TL anne-babaların, çocuklarını okumaya motive etmeye ilişkin tutumları aylık geliri 4001-6000 TL, 6001-8000 TL ve 8001-10.000 TL olanlardan daha düşüktür. Aylık geliri 2001-4000 TL olan ebeveynlerin tutumları da aylık geliri 6001-8000 TL olanlardan daha düşüktür.

Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum: Kitap okuma alışkanlığına yönelik tutum diğer gruplara göre aylık geliri 0-2000 TL olan ebeveynlerin aleyhine iken; aylık geliri 2001-4000 TL olan velilerin okuma tutumları da 4001-6000 TL, 6001- 8000 TL, 8001-10.000 TL ve 10.000-... TL olanlardan daha düşük olduğu görülmüştür. Bu faktörde yer alan maddeler kitap okumaya yönelik yönelik olarak bir kitabı okumayı değil filmi izlemeyi tercih ederim, hiç kitap okumuyorum, kitap okumayı sevmiyorum... gibi olumsuz tutum sergilemeye yönelik ifadelerdir. Dolayısıyla aylık geliri 0-2000 TL ve 2001-4000 TL olan ebeveynler kitap okuma alışkanlığına yönelik olarak daha olumsuz tutum sergilemektedirler.

Ebeveynlerin Okuma Tutumu: Genel olarak ebeveynlerin okuma tutumları incelendiğinde aylık geliri 0-2000 TL olanların okuma tutumlarının 4001-6000 TL, 6001-8000 TL, 8001-10.000 ve 10.000-... TL olanlardan daha düşük olduğu görülmektedir.

Ebeveynlerin Meslekleri ile Okuma Tutumları Arasındaki İlişki

Araştırmanın altıncı problem cümlesi "Ebeveynlerin okuma tutumları mesleklerine göre farklılaşmakta mıdır?" sorusudur. Ebeveynlerin meslekleri ile okuma tutumları arasındaki ilişkiye yönelik bulgular Tablo 7'de sunulmuştur:

Tablo 7. Ebeveynlerin Meslekleri ile Okuma Tutumlarına İlişkin Anova Testi Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Veli - Kitap İlişkisi İle İlgili Tutum	Gruplar arası	15,742	3	5,247 1,145	4,583	,004*
	Gruplar içi	326,303	285			
	Toplam	342,045	288			
Kitap Okumanın Yararlarına İlişkin Tutum	Gruplar arası	13,728	3	4,576 ,794	5,766	,001*
	Gruplar içi	226,175	285			
	Toplam	239,903	288			
Çocuğunu Okumaya Motive Etmeye İlişkin Tutum	Gruplar arası	11,928	3	3,976 ,808	4,922	,002*
	Gruplar içi	230,246	285			
	Toplam	242,174	288			
Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum	Gruplar arası	23,305	3	7,768 ,893	8,701	,000*
	Gruplar içi	254,445	285			
	Toplam	277,750	288			
Ebeveynlerin Okuma Tutumları	Gruplar arası	3,988	3	1,329 ,288	4,620	,004*
	Gruplar içi	82,010	285			
	Toplam	85,998	288			

p = 0,004 – 0,001 – 0,002 – 0,000 – 0,004 < 0,05

Yukarıdaki tablo incelendiğinde bütün faktörlerde ve dolayısıyla ölçeğin tamamında $p < 0,05$ olduğundan ebeveynlerin okuma tutumları mesleklerine göre farklılık göstermektedir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için LSD Testi uygulanmıştır. Bu testten elde edilen sonuçlar şunlardır:

Veli-Kitap İlişkisi Tutumu: Memur ebeveynlerin veli-kitap ilişkisi tutumu çiftçi ve serbest meslek sahibi ebeveynlere göre daha yüksektir.

Kitap Okumanın Yararlarına İlişkin Tutum: Memur ebeveynlerin serbest meslek sahibi ebeveynlere göre kitap okumanın yararlarına ilişkin tutumlarının yüksek olduğu görülmüştür.

Çocuğunu Okumaya Motive Etmeye İlişkin Tutum: Memur anne-babaların serbest meslek sahibi ebeveynlere göre çocuklarını okumaya motive etmeye ilişkin tutumları daha yüksektir.

Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum: Esnaf, çiftçi ve serbest meslek sahibi ebeveynler memurlara göre kitap okuma alışkanlığına yönelik olumsuz tutum sergiler-

lerken, esnaflar da serbest meslek sahibi ebeveynlere göre daha olumsuz tutum sergilemektedirler.

Ebeveynlerin Okuma Tutumu: Anne-babaların mesleklerine göre okuma tutumlarına bakıldığında memur ve esnaf ebeveynlerin tutumlarının serbest meslek sahibi olanlardan daha yüksek olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin LGS Başarıları ile Ebeveynlerinin Okuma Tutumları Arasındaki İlişki

Araştırmanın yedinci problem cümlesi “Öğrencilerin LGS başarıları ile ebeveynlerinin okuma tutumları arasında ilişki var mıdır?” ifadesidir. Bu sorunun cevabını bulmak için Pearson Korelasyon Katsayısı Testi yapılmıştır. Test sonuçlarına Tablo 8’de yer verilmiştir:

Tablo 8. Öğrencilerin LGS Başarıları ile Ebeveynlerinin Okuma Tutumları Arasındaki Pearson Korelasyon Katsayısı Sonuçları

Değişkenler	n	r	p
Öğrencilerin LGS Puanları	289	0,140	0,035
Ebeveynlerin Okuma Tutumları			

Yukarıdaki tablo incelendiğinde $r=0,140$ ve $p=0,035<0,05$ olduğundan öğrencilerin LGS başarıları ile ebeveynlerinin okuma tutumları arasında düşük düzeyde ve pozitif yönde bir ilişkinin olduğu görülmektedir.

Sonuç ve Tartışma

Ebeveynlerin okumaya yönelik tutumları düşük düzeydedir. “Veli-kitap ilişkisi ile ilgili tutum” ortalamalarının (16,07) da düşük, “Kitap okumanın yararlarına ilişkin tutum” ortalamalarının (26,39) düşük, “Çocuğunu motive etmeye ilişkin tutum” ortalamalarının (25,23) düşük, “Kitap okuma alışkanlığına ilişkin tutum” ortalamalarında ebeveynlerin tutum düzeylerinin (23,9) düşük düzeyde olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Yılmaz (2004), öğrencilerin okuma alışkanlıkları ve kütüphane kullanım durumları konusunda anne-babalarının duyarlılıklarını incelemiştir. Araştırmada ebeveynlerin büyük bir kısmının hiç kitap okumadıkları, bu oranın babalarda %39.5, annelerde ise %49.7 olduğu ortaya konmuştur. Öztürk ve Aksoy (2016), araştırmalarında ebeveynlerin sadece %38.0’i okuma konusunda örnek davranışlar sergilediğini belirtirken, %56.5’i de çocuklarını okumaları konusunda sık sık uyardıklarını ifade etmişlerdir. Bu bulgular mevcut araştırmanın çocuğunu motive etmeye ilişkin

tutum ortalamaları ile benzerlik göstermektedir. Arıcı'ya (2012: 128) göre Türkiye'de okuma alışkanlığının olması gerekenden çok daha az bir düzeyde olmasının sebepleri şunlardır: Toplumumuzda okumaya karşı bir ilgisizlik bulunmaktadır. Maddi imkânlardaki kısıtlılık ve eğitim düzeyinin düşük olması toplumu kitap okumaktan uzaklaştırmaktadır. Okuma bir gereksinim olarak görülmediğinden dolayı aileler de çocuklarını okumaya teşvik edememektedir ve bu nedenle okumaya yönelik ilgi gün geçtikçe azalmaktadır. Genellikle toplumumuzda okumaya yönelik olumsuz bir bakış açısı bulunmakta ve dolayısıyla bu durum bireyleri de etkilemektedir. Bireyin kendi yaşantıları ve çevresinin etkisiyle geliştirdiği olumsuz okuma tutumu, okuma becerisinin kazandırılması ve geliştirilmesi sürecini baltalamaktadır (Karahan, 2018). Bu çalışmaların aksine Çelik ve Kızılaslan Tunçer'in (2020) araştırmalarında ise ebeveynlerin okuma tutumlarının yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Araştırma sonuçları incelendiğinde ebeveynlerin okuma tutumları üzerinde cinsiyetin etkili olmadığı görülürken; alt faktörlerden veli-kitap ilişkisinde kadınların, kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumda da erkeklerin geliştirdikleri tutum düzeylerinin yüksek olduğu görülmektedir. Veli-kitap ilişkisi boyutunda kadınlar erkeklerle göre hayatlarında kitaplara daha çok yer ve önem vermektedirler. Kitap okuma alışkanlığına ilişkin tutumun yer aldığı boyutta hiç kitap okumamak, kitap okumayı sevmemek, kitaplardan ziyade bilgisayar ve TV izlemek gibi olumsuz maddeler yer almaktadır. Bu boyutta erkek ebeveynlerin kitap okuma alışkanlıklarının kadınlara göre daha düşük olduğunu söylemek mümkündür. Benzer şekilde Çelik ve Kızılaslan Tunçer (2020), çalışmalarında ebeveynlerin okuma tutumlarının cinsiyetlere göre sadece kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumlarını incelediği boyutta anlamlı bir farkın görüldüğünü, diğer boyutlarda ve toplam tutum puanında ise anlamlı bir farkın olmadığını belirtmişlerdir. Ateş ve Başaran (2009); Büyükikiz, Uyar ve Balcı (2012); araştırmalarında kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre okumaya yönelik olarak daha olumlu tutum sergilediklerini, Mete (2012) ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlığı üzerine yaptığı araştırmasında da aynı şekilde kız öğrencilerin okumaya yönelik tutumlarının erkek öğrencilerden daha yüksek olduğunu belirlerken Arslan (2013), okuma becerisine yönelik yapılan araştırmalarda cinsiyet faktörünün rolünü incelediği çalışmada, 54 araştırmayı incelemiş ve bunların % 69.2'sinde kız öğrenciler, % 3.8'inde erkek öğrenciler lehine sonuçların çıktığını ve % 26.9'unda ise cinsiyet bakımından hiçbir fark olmadığını tespit etmiştir. Mevcut araştırmada da diğer araştırmalarda olduğu gibi okuma tutumları cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde kadınların erkeklerden daha olumlu tutum sergilediği ortaya çıkmıştır.

Ebeveynlerin okuma tutumları yaşlarına bağlı olarak değişkenlik göstermemektedir. Benzer şekilde Çelik ve Kızılaslan Tunçer'in (2020) araştırmasında da ebeveynlerin okuma tutumları ile yaşları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Ebeveynlerin kitap okumaya yönelik tutumlarının yaşlarına göre farklılık göstermemesi ve bu tutumun düşük düzeyde olması, üzerinde dikkatle durulması gereken bir husustur.

Çünkü bu ebeveynler eğer küçük yaşlarda okuma alışkanlığını edinmiş olsalardı kitap okumaya yönelik tutumlarının da yüksek olması muhtemeldi. Araştırmaya katılan ebeveynlerin 30 yaş ve üzerinde bulunmaları ve okumaya yönelik tutumlarının düşük düzeyde olması bu alışkanlığın çocuklukta kazandırılması gerektiği görüşünü kanıtlar niteliktedir.

Ebeveynlerin okuma tutumları öğrenim durumlarına göre incelendiğinde gruplar arasında farklılık olduğu görülmektedir. Sonuç olarak lisans mezunlarının okuma tutumu lise mezunlarından, lisansüstü mezunlarının okuma tutumu da ilkökul, ortaokul ve lise mezunlarından daha yüksektir. Çelik ve Kızılaslan Tunçer'in (2020) araştırma sonuçlarında da toplam tutumlarda öğrenim durumu üniversite mezunu olan ile okuryazar olan ebeveynler arasında öğrenim durumu üniversite mezunu olan ebeveynler lehine anlamlı bir fark görülmüştür. Bunun yanı sıra Güngör'ün (2009) çalışmasında, ebeveynlerin eğitim seviyesi arttıkça boş zamanlarında daha fazla kitap okuduğu belirlenmiştir. Buna karşılık Erdoğan ve Demir'in (2016) yaptığı çalışmada annelerin okumaya ilişkin tutumları ile eğitim düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Ebeveynlerin okuma tutumları aylık gelirlerine göre incelendiğinde aylık geliri 0-2000 TL olanların okuma tutumlarının 4001-6000 TL, 6001-8000 TL, 8001-10.000 ve 10.000-... TL olanlardan daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Baş (2012), çalışmasında lise öğrencilerinin, ailelerinin gelir seviyesi değişkenine bağlı olarak okuma tutumlarının farklılık gösterdiğini, aileleri 1000 TL ve altında gelir seviyesi olan öğrencilerin dezavantajlı olduğunu belirlemiştir. Benzer şekilde Başaran ve Ateş'e (2009) göre de sosyoekonomik düzeyi yüksek olan ailelerin çocuklarının okumaya ilişkin tutumları daha yüksektir. Bunlara karşılık Arı ve Demir'in (2013) ile Odabaş, Odabaş ve Polat'ın (2008) üniversite öğrencilerinin okuma tutumları ile ilgili araştırmalarında anne babaların sosyo-ekonomik durumları ile öğrencilerin kitap okuma tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Bunlara ek olarak alanyazında okuma tutumu ile ekonomik düzey arasında ilişki bulunmadığını ortaya koyan çalışmalar da yer almaktadır (Stokmans 1999; Çetinkaya 2004; Gönen vd. 2004, Acıyan 2008; Kurulgan ve Çekerol 2008; Sevmez 2009, Can vd. 2010).

Ebeveynlerin mesleklerine göre okuma tutumlarına bakıldığında memur ve esnaf anne-babaların okuma tutumlarının serbest meslek sahibi olanlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak Akkaya ve Özdemir (2013), ortaöğretim öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarını incelerken, bu tutumun ebeveynlerin mesleğine ve eğitim durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermediğini belirlemiştir. Mevcut çalışmada ebeveynlerin okuma tutumları mesleklerine göre incelendiğinde özellikle memurların daha olumlu tutum sergilemelerinin altında konumları gereği sahip oldukları öğrenim düzeylerinin etkili olduğu görülmektedir. İlkokul ve ortaokul mezuniyeti gibi öğrenim durumlarının okuma tutumu üzerinde dezavantaj gibi algılan-

maması için daha önce bahsedildiği gibi kütüphane bilincinin yerleştirilmesi gerekmektedir.

Öğrencilerin LGS başarıları ile ebeveynlerinin okuma tutumları arasındaki ilişki incelendiğinde ikisi arasında oldukça düşük düzeyde ve pozitif yönde bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Powell, Taylor ve McMillan (1984) çocuğun okuma ve kütüphane kullanma alışkanlığının kazandırılmasında ailenin göstereceği duyarlılığın sergileyeceği yaklaşımın en önemli etken olduğunu belirtmişlerdir. Yılmaz (2004) ilkokul 5. sınıf öğrencileri ile yaptığı araştırmasında ebeveynlerin çoğunluğunun okuma alışkanlığı bulunmadığının ya da zayıf okuma alışkanlığına sahip olduklarını ortaya çıkarmıştır. Durualp, Durualp ve Çiçekoğlu (2013) araştırmalarında anne ve babanın kitap okumasının çocukların okuma tutumunu arttırmada etkili olduğunu belirlemişlerdir. Çelik ve Kızılaslan Tunçer'in (2020) araştırmalarında ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersi akademik başarıları ile ebeveynlerinin okuma tutumları arasında düşük düzeyde anlamlı ve pozitif bir ilişkinin bulunduğunu belirlemişlerdir. Görüldüğü gibi ebeveynlerin okuma tutumları ile öğrencilerin akademik başarıları ve kitap okuma tutumları arasında az da olsa bir ilişki bulunmaktadır.

Ebeveynlerin okuma tutumları öğrenim durumlarına göre değerlendirildiğinde öğrenim seviyesinin artmasıyla (özellikle lisans ve lisansüstü eğitimi mezunlarının) okumaya yönelik tutumun da artış gösterdiği, öğrenim durumu ile okumaya yönelik tutum arasında pozitif yönde bir ilişkinin bulunduğu görülmektedir. Benzer şekilde eğitim seviyesiyle ilgili olarak Baş'a (2012) göre de ebeveynlerin eğitim seviyesinin öğrencilerin tutumunu etkilemekte, eğitim seviyesi arttıkça olumlu tutum düzeyi de artmaktadır. Ancak Balcı (2009) ile Akkaya ve Özdemir (2013) öğrencilerin okuma tutumlarını inceledikleri araştırmalarında bu tutumun ebeveynlerin eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermediğini belirlemişlerdir. Ülkemizde 2012 yılından beri 4+4+4 eğitim sistemi uygulanmaktadır. Bu sistemle birlikte en düşük mezuniyet orta-öğretim (lise) kademesi olacağından geleceğin anne-babalarının okumaya yönelik tutumlarının bugünlere göre daha yüksek düzeyde olacağı öngörülmektedir. Bunda okullarda verilecek nitelikli bir eğitimin etkili olduğu da bir gerçektir.

Öneriler

Erkeklerin okuma tutumlarının kadınlara göre düşük olmasındaki etkenler belirlenerek eğitim öğretim sürecinde bu etkenlerin altında yatan eksikliklerin tamamlanması doğrultusunda çalışmalar yapılması önerilmektedir.

Ebeveynlerin okuma tutumları ile aylık gelirleri arasındaki ilişkinin incelenmesiyle ulaşılan sonuçlar, ekonomik yetersizliklerin okumaya yönelik tutum üzerinde de olumsuz etkisinin olduğunu göstermektedir. Kitap okuma alışkanlığı kazananlar çeşitli sebeplerle hayatlarında okumaya yer vermektedirler. Ancak maddi imkânsızlıklar içinde bulunanlar bu durumu okumanın önünde bir engel olarak görmekte ya da bir bahane olarak düşünebilmektedirler. Ancak kütüphanelerin sahip olduğu kitap çeşitli-

liği ve zenginliği okuma alışkanlığının kazanılması için yeterlidir. Bu nedenle ilkokuldan itibaren çocuklara okul ve şehir kitaplığından kitap ödünç alarak okuyabileceği öğretilir, okul kütüphaneleri öğrencilerin hem kitap okuduğu hem de ders çalıştığı alanlar şeklinde kullanılarak buralara işlerlik kazandırılabilir. Bu amaçla öğrenci velilerinin de okul veya şehir kütüphanelerinden yararlanmaları sağlanmalı, onlar için kütüphanelerde eğitici seminerler düzenlenmelidir. Bunun yanı sıra kütüphanelerdeki kitaplar öğrencilerin okuma zevkine göre MEB, valilik/kaymakamlıklar, belediye başkanlıkları gibi kamu kurumları, okul aile birlikleri ya da eğitime öncelik veren sivil toplum kuruluşları (gerekli izinlerin alınması ve denetimlerin yapılması şartıyla) tarafından güncellenmelidir. Bu amaçla okul kütüphanelerinin öğrenciler için daha nitelikli ve cazip hâle getirilmesi ve okumaya karşı ilginin artırılması amacıyla Millî Eğitim Bakanlığı tarafından uygulamaya konulan “Okullar Hayat Olsun” projesi ile ilk ve orta öğretim kademelerinde zenginleştirilmiş kütüphaneler kurulmaktadır (Aydoğdu, 2020). Bu ve bunun gibi okumaya teşvik edici çalışmaların kütüphanelere olan ilginin artmasında etkili olacağı düşünülmektedir. Ayrıca kütüphane kullanımının bir medeniyet göstergesi olduğu fikri çocuklara aşılmalı, hem ödünç kitabın dikkatle korunması hem de kütüphanede sessiz olunması davranışları çocuklara kazandırılmalıdır. Bu alışkanlığı kazanan çocukların gelecekte okumaya yönelik olumlu tutum sergileyen birer ebeveyn olacakları düşünüldüğünde kendi çocuklarına da bu yönde örnek olarak onların okuma kültürü içinde yetişmelerini sağlayacakları öngörülebilir.

Gelecek kuşakların okuma alışkanlığı kazanmış, kitapsever bireyler olarak yetiştirilmesine okul öncesi dönemden başlanmalıdır. Bu amaçla okul öncesi öğretmenlerinin sınıfta öğrencilere verdikleri eğitimin yanı sıra velilerle yapacakları görüşmelerde evde de kendilerinin kitap okuyarak çocuklarına örnek olmaları tavsiye edilmelidir. Ayrıca çocuklarına onların seviyelerine uygun kitap okumaları, hem kendileri hem de çocukları için kitaplık oluşturmaları önerilmeli, uygun etkinliklerle devamlılığı ve denetimi de sağlanmalıdır.

Günümüzün en önemli problemlerinden biri yoğun bir iletişim ortamının içinde bireyin kendine zaman ayıramamasıdır. Bu da kişinin kendinden uzaklaşmasına ve dolayısıyla kişisel gelişiminin sağlanamamasına sebep olmaktadır. Sosyal medya ile çevrili birey, kendi dünyasından çok çevresinde olup bitenlerle ilgilendiğinden kendine ayırdığını düşündüğü zamanda bile çevrenin esiri olmaktadır. Kişinin, ev dışındaki hastane, durak, banka, kuaför gibi süreye ihtiyaç duyulan mekânlarda zamanını sosyal medyaya ayırmak yerine kitap okuyarak değerlendirebileceği ortamlar yaratılarak bu bilincin oluşması sağlanabilir. Görselliğin ileti gücünden yararlanmak adına alışveriş merkezlerinde, işlek caddelerde reklam panolarında, toplu ulaşım araçlarında, tüm medya kanallarında, bütün sosyal medya platformlarında kamu spotu olarak okumanın hayatımızdaki önemini anlatan etkili görseller ve yazılı mesajlar sergilenir. Bu amaçla gelişmiş toplumlardan örnekler gösterilebilir. Bu ve bunun gibi yerel veya ülke genelinde yapılacak sağlam altyapıya sahip, uzun soluklu etkinliklerle hem ebeveyn-

Lise Öğrencilerinin Ebeveynlerinin Okuma Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncele...

lerde hem de çocuklarda eş zamanlı olarak okuma kültürünün oluşması sağlanabilir. Böylesine ufuk açıcı toplumsal değişimlerin zaman, sabır ve emek gerektirdiği hatırdan çıkarılmamalıdır.

Kaynakça

- ACIYAN, A. A. (2008). *Ortaöğretim öğrencilerinin okuma alışkanlıkları ve akademik başarı düzeyi arasındaki ilişki* (Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- AKBABA, R. S. (2017). Türkçe Öğretmeni adaylarının okuma alışkanlıkları ve okumaya yönelik tutumları. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 12(18), 35-52.
- AKKAYA, N. ve ÖZDEMİR, S. (2013). Ortaöğretim öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarının incelenmesi (İzmir-Buca örneği). *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 75 – 96.
- ALPOĞUZ, D.U. (2014). *Algılanan ana-baba tutumlarının ilköğretim öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarına ve Türkçe dersi akademik başarılarına etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.
- ARI, E. ve DEMİR, M. K. (2013) İlköğretim bölümü öğretmen adaylarının kitap okuma alışkanlıklarının değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(1), 116-128.
- ARICI, A. F. (2005). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okuma durumları: beceri- ilgi- alışkanlık- eğilim (Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- ARICI, M. ve TÜFEKÇİ Akcan, A. (2019). Okul öncesi dönemde anne-çocuk birlikte hikâye kitabı okuma davranışlarının incelenmesi. *Yaşadıkça Eğitim*, 33(1), 100-120.
- ARSLAN, Y., ÇELİK, Z. ve ÇELİK, E. (2009). Üniversite öğrencilerinin okuma alışkanlığına yönelik tutumlarının belirlenmesi. *Panukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 113-124.
- ARSLAN, A. (2013). Okuma becerisi ile ilgili makalelerde cinsiyet değişkeni. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Dergisi*, 2(2), 251-265.
- ATEŞ, S., ÇETİNKAYA, Ç. ve YILDIRIM, K. (2012). Öğretmen, ebeveyn ve öğrencilerin görüşlerine göre ilköğretim öğrencilerinin okuma çevreleri. *International Online Journal of Educational Sciences*, 4(2), 377-394.
- AYDOĞDU, H. (2020). Okuma alışkanlığı ve okul kütüphanelerinin bireysel gelişime etkisi üzerine bir değerlendirme. *Millî Eğitim Dergisi*, 225, 201-226.
- AYTAÇ, G. (2002). *Edebiyat ve medya kitaptan ekrana edebiyat*. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- AYYILDIZ, M, BOZKURT, Ü, CANLI, S. (2006). Okuma kültürü üzerine bir araştırma. *Millî Eğitim Dergisi*, 34 (169) , 0-0.
- BAĞCI, H. (2007). *Türkçe öğretmeni adaylarının yazılı anlatım derslerine yönelik tutumları ile yazma becerileri üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- BALCI, A. (2009). *İlköğretim 8. Sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlık ve ilgileri üzerine bir araştırma* (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- BALCI, A., UYAR, Y. ve BÜYÜKİKİZ, K. K. (2012). İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıkları, kütüphane kullanma sıklıkları ve okumaya yönelik tutumlarının incelenmesi. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7(4), 965-985.
- BAŞ, G. (2012). Reading attitudes of high school students: an analysis from different variables. *International Journal on New Trends in Education and Their Implications*, 3(2), 47-58.
- BAŞARAN, M. ve ATEŞ, S. (2009). İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin okumaya ilişkin tutumlarının incelenmesi. *GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(1), 73-92.
- BATUR, Z., GÜLVEREN, H. VE BEK, H. (2010). Öğretmen adaylarının okuma alışkanlıkları üzerine bir araştırma: Uşak eğitim fakültesi örneği. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 32-49.
- BOZPOLAT, E. (2010). Öğretmen adaylarının okuma alışkanlığına ilişkin tutumlarının değerlendirilmesi – Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi örneği. *Zeitschrift für die Welt der Türken Journal of World of Turks*, 2(1), 411-428.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş. (2013). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı istatistik, araştırma deseni spss uygulamaları ve yorum*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., KILIÇ ÇAKMAK, E., AKGÜN, Ö. E., KARADENİZ, Ş. ve DEMİREL, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- CAN, R., TÜRKYILMAZ, M. vd. (2010). Ergenlik dönemi öğrencilerinin okuma alışkanlıkları. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 1-21.
- CAN, A., DENİZ, E. – ÇEÇEN, M. A. (2016). Ortaokul öğrencilerinin okuma tutumları. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11(3), 645-660.
- COHEN, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2nd ed.) Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- ÇELİK, E. VE KIZILASLAN TUNÇER, B. (2020). İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin anne-babalarının okuma tutumları ile Türkçe dersi akademik başarısı arasındaki ilişki. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(4), 1094-1114.
- ÇETİNKAYA, Ç. S. (2004). *Afyon merkezindeki ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlığı* (Yüksek Lisans Tezi). Kocatepe Üniversitesi, Afyon.
- ÇETİNKAYA EDİZER, Z. (2014). Türkçe öğretmen adaylarının kitap okuma alışkanlığına ilişkin tutumları ile üst bilişsel okuma stratejilerini kullanım düzeyleri arasındaki ilişki. *Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23 (2), 645-658.
- DEMİR, S. (2015). Üniversite öğrencilerinin okuma tutum ve alışkanlıkları üzerine bir değerlendirme. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 4(4) 2015, 1657-1671.

Lise Öğrencilerinin Ebeveynlerinin Okuma Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncele...

- DEVECİ, C. (2019). İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları ile okuduğunu anlama becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi ve bu sürece ilişkin öğretmen görüşleri (Yüksek Lisans Tezi). Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Trabzon.
- DEVİRİMCI, H. (1993). İlkokul 5. sınıf çocuklarında okuma alışkanlığının incelenmesi (Bilim Uzmanlığı Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- DURUALP, E., DURUALP, E. VE ÇIÇEKOĞLU, P. (2013). 6-8. sınıftaki öğrencilerin okumaya ilişkin tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. Çankırı Karatekin Üniversitesi SBE Dergisi 4(1): 159-174.
- ERCİK, S. (2016). *Aile, okul ve özel dersanelerin seviye belirleme sınavına katılan öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkileri.* (Yüksek Lisans Tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Van.
- ERDOĞAN GÜR, D., ve DEMİR, Y. E. (2016). İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 85-96.
- FRAENKEL, J. R. ve WALLEN, N. E. (2006). *How to design and evaluate research in education (Sixth edition)*. Th McGraw: Hill Companies.
- GÖMLEKSİZ, M. N. (2004). Geleceğin öğretmenlerinin kitap okumaya ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi (Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi örneği). *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 1- 21.
- GÖNEN, M., ÖNCÜ, E. vd. (2004). İlköğretim 5. 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının incelenmesi. *Millî Eğitim Dergisi*, 164, 7-35.
- GÖNGÖR, E. (2009). İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığı ile Türkçe dersi akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- KARAHAN, B. Ü. (2018). Okumaya yönelik tutum ölçeği: Ölçek geliştirme çalışması. *Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(1), 67-73.
- KARASAR, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- KURULGAN, M. ve ÇEKEROL, S. (2008). Öğrencilerin okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıkları üzerine bir araştırma. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 237-258.
- KUŞDEMİR, Y. (2019). İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarının incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 75-86.
- METE, G. (2012). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlığı üzerine bir araştırma (Malatya ili örneği). *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 1(1), 43-66.
- ODABAŞ, H., ODABAŞ, Z.Y., ve POLAT, C. (2008). Üniversite öğrencilerinin okuma alışkanlığı: Ankara üniversitesi örneği. *Bilgi Dünyası*, 9(2), 431-465.
- ÖZBAY, M., BAĞCI, H. VE UYAR, Y. (2008). Türkçe öğretmeni adaylarının okuma alışkanlığına yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre değerlendirilmesi. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 9(15), 117-136.

- ÖZDEMİR, E. (1983). *Okuma sanatı*. İstanbul: Varlık Yayınları.
- ÖZDEMİR, S., ŞERBETÇİ, H. N. (2018). İlkokul Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Okumaya Yönelik Tutumları (Bartın Örnekleme). *Elementary Education Online*, 17(4), 2110-2123.
- ÖZTÜRK, S. D. VE AKSOY, E. (2016). İlköğretim öğrencilerinin okuma alışkanlığına ilişkin veli görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(2), 562-591.
- POWELL, R., TAYLOR, M. T. ve MCMİLLAN, D. L. (1984). Childhood socialization: Its effect on adult library use and adult reading. *Library Quarterly*, 54 (3), 245-264.
- SALLABAŞ, M. E. (2008). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları ve okuduğunu anlama becerileri arasındaki ilişki. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 9(16), 141-155.
- SANGKAEAO, S. (1999). Reading Habit Promotion in ASEAN Libraries. 65. IFLA Council and General Konferansı'nda Sunulan Bildiri. 20 - 28 Ağustos 1999, Bangkok, Tayland. <http://www.ifla.org/IV/ifla65/papers/091-114e.htm>. (Erişim Tarihi Şubat, 2021).
- SEVMEZ, H. (2009). *Türkçe öğretmen adaylarının okuma alışkanlığı ve kütüphane kullanımı üzerine bir inceleme (SÜ eğitim fakültesi örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- STOKMANS, M. J. W. (1999). Reading attitude and its effect on leisure time reading. *Poetics*, 26, 245-261.
- ŞAHİN TAŞKIN, Ç. ve ESEN AYGÜN, H. (2017). İlkokul öğrencilerinin okuma tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Elementary Education Online*, 16(3), 1120-1136.
- TEKŞAN, K. ve ÇİNPOLAT, E. (2018). Öğretmen adaylarının kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumları ve konuşma öz yeterlik algıları. *Turkish Studies Educational Sciences* 13(11), 1219-1236.
- TEMİZKAN, M. ve SALLABAŞ, M. E. (2009). Öğretmen adaylarının okuma ve yazmaya yönelik tutumlarının karşılaştırılması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(27), 155-176.
- TEPEBAŞILI, F. (1998). Okuma ve metin seçimi sorunu. VII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi (9-11 Eylül 1998), Konya: Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- TEZEL, M., ARSLAN ÇİFTÇİ, H. ve UYANIK, G. (2019). Annelerin okul öncesi dönem çocuklarına kitap okuma ve almaya ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(3), 741-759.
- YILDIZ, B. (2016). İlkokul öğrencilerinin akademik başarılarının arttırılmasında öğretmen, okul yönetimi ve öğrenci veli görüşlerinin incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- YILMAZ, B. (2004). Öğrencilerin okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıklarında ebeveynlerin duyarlılığı. *Bilgi Dünyası*, 5(2), 115-136.
- YILMAZ, M. ve BENLİ, N. (2010). Sınıf öğretmeni adaylarının okuma alışkanlığına yönelik tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 281-291.